

پیما

شماره هفتم و هشتم

خرداد ماه ۱۳۰۵

سال دوم

محمّد بن مقدّم
استاد دانشگاه

مبادی تمدن در ایران

در سالهای اخیر در قلات ایران کاوشهای مختلفی شده است که بـمـاثـابـت میـکنـند تمدن ایران خیلی قدیمی بوده و حتی ملل آسیای غربی نیز تمدن چندین هزار سال قبل خود را از ایرانیان قدیم اقتباس نموده‌اند و نیز تاریخ شروع صنایع در ایران چندین هزار سال پیش از موقعی بوده است که قبلاً تصور می‌نموده‌اند. در نتیجه کاوشها آثاری از قبیل آلات مختلف سنگی و فلزی، بت‌های خشن سفالین و ظروف شکسته با زینتهای عجیب و غریب به دست آمده‌اند که بقدر کفایت ظرافت و زیبایی ندارند که بتوان آنها را صنعت نامید. ولی اگر آثار مزبور را بترتیب طبقات پی در پی زمینی که

در آنجا کشف شده اند دسته بندی کرده و تحت مطالعه در آوریم میتوانیم
از پیشرفت این صنعت اولیه در زمان و مکان مطلع شویم .

امروزه نمیتوان مردمان را در جزو قبایل و حشود شمرد بلکه
اشخاصی بودند از هر حیث که در ایران و آسیای غربی
میشدند (او این ساکنین ایران را از نهرین خود شبیه بود معثل
داربوش و آسور با نیال نیرومند)

در نتیجه شواهد و آثار باستانی که از آغاز صنعت را در
ایران و آسیای غربی و شرقی و غربی و در تمام نقاط
نمائیم، چون به این اشیاء و آثار باستانی و آثار باستانی
خرد ایجاد کرده بودند اول در این اشیاء و آثار باستانی
در امور زندگی نائل شده و از آن و حشیگری خارج گردیدند و
از این راه تمدن امروزی در عالم ایجاد شد. از طرفی امروزه در صنایع و
علوم و عقاید مذهبی و عمری نکاتی مشاهده میشود که اصل و مبداء آن از
مردمان مزبور بوده است. بدین ترتیب معلوم میشود آثاری که در نتیجه کاوشها
بدست آمده اند اندازه قدری در بیان تاریخ و تمدن ایران با این اطلاعات
جزئی نمونه از اولین سیم و کرشمه انسان برای پیشرفت تمدن بدست
آورد. ما میدانیم که برای تحقیق در تمدن ادوار خیلی قدیم مدارك کتبی
در دست نداریم و از هر قوم صنایع مخصوص و مشخصی پیدا نشده است
و اطلاعات ما در خصوص اجتماعات بشری ناقص مانده. برای تکمیل
اطلاعات فرضیات متفاوتی شده که مختصری به کشف حقایق کمک مینماید
و تنها وسیله بدست آوردن اطلاعات همان آثار مکشوفه از حفاریات می
باشد که در نتیجه آن در مقابل دنیای جدیدی واقع میشویم که فقط در
اثر جدیت کاوش کنندگان و توانائی و پشت کار فوق العاده علماء فن
مورد مطالعه ما قرار گرفته است.

با این شرح باید دانست که چگونه میتوان اشیاء مکشوفه را طبقه بندی

نموده و تحت مطالعه در آوریم بهترین وسیله برای آغاز تجسس و بدست آوردن اطلاعات گوناگون راجع بتمدن قریه‌های متعددی قدیم دقت در ظروف سفالین ایران باستان مییابد که مشخص ترین صنعت آن دوره بوده است. در این کاوشها ظروف متعدد سفالین از قبیل لیوان دیگچه کاسه باندازه های مختلف بدست آمده است.

گرف سفالی باقیش - تپه حصار نزدیک دامغان
موزه ایران باستان

گرچه خمیر این ظروف از سفال است و این صنعت خشن می باشد ولی در ابتداء دارای خاصیت خلوص است و رنگ آن از قهوه روشن تا خاکستری سبز رنگ و سفید نخودی تغییر نموده و گاهی بر حسب جنس خاک و حرارتی که بآن داده شده ممکن است قرمز

رنگ نیز باشد. ولی چیزی که بیشتر انسان را جذب میکند تزیینات و نقوش طبیعی و هندسی است که در این ظروف بکار رفته است. از قرار معلوم سفال عنصر اصلی لوازم زندگی در این منطقه بوده است. ظروف غذا خوری را از سفال میساختند و به جای این که بزرگ بکار میبردند که گاهی در آنها اسلحه و آلات کار و ابزارهای دیگر مانند آینه های مسی و اسباب توالت (برك) و غیره پیدا میشد. این ظروف از خمره ها نیز برای حفظ مالیات بکار میرفتند و گاهی نیز در این قسم خمره ها محفوظ میداشتند و چون ضرر نمودند بزرگ زندگانی جدیدی شبیه زندگانی این منطقه را شروع نموده و به تدریج به پهلوی آنها ظرفی پراز غذا های مختلف میگذاشتند.

کلوشهای شوش - ظروف - سفالین باقی (زمستان ۱۳۱۵)

با دقت بیشتری معلوم میشود که مردمان مزبور علاقه مخصوصی بظرف های سفالین داشته اند و میتوان گفت نقوشی که روی آنها رسم می

نموده اند بخود آنها معانی و مقاصدی را نشان میداده است که امروزه بر ما مجهول میباشد.

چون مدارك دیگری را که بتوان بوسیله آن روح موسیقی رقص تقلید و صنایع دیگر را کشف نمود در دست نداریم باز هم مجبوریم بتحقیق در ظروف سفالین اکتفا کنیم.

قبل از هر فرض و تصویری در خصوص تمدن نیم ایران بهتر اینست که بفهمیم این تمدن در کجا و چه موقع شروع شده است De Morgan فرانسوی در حفاریات تپه اکروپل در شوش که از خرابه های شهر های متعدد تشکیل شده در طبقه زیر شهر الامی سفال نخاله بدست آورد که دارای نقوش الوانی بر روی آن است. از این کشف بدست آمد که در آن ظروف نخاله بدون نقوش و با آرایش های آخریین طبقه در عمق ۲۵ متری قبرستان مهمی کشف نمود که دارای ظروف و آلات مسی مختلفی بود. این کشف از نظر علمی خیلی مهم است زیرا ظروفیکه در آنجا بدست آمده بقدری زیبا و ظریف ساخته شده بود که نه تنها دارای اهمیت علمی میباشد بلکه میتواند سرمشق خوبی برای صنعتگران امروزه باشد. در این کشف بدست آمد این صنایع را بدست آورده اند و در این کشف بدست آمده بود که چون این صنایع را بدست آورده اند و در این کشف بدست آمده بود که از آثاری که در این کشف بدست آمده بود که نیز پارچه های بافته شده در این کشف بدست آمده بود که از طرفی شاهد بر اینست که در این کشف بدست آمده بود که مدرسه های این کشف بدست آمده بود که در این کشف بدست آمده بود که ۵۰۰ سال پس از این کشف بدست آمده بود که وجود داشته است زیرا در آن روی این کشف بدست آمده بود که در آنجا سکونتی نبوده (دلیل آن پیدا نشدن آثار و اشیاء است) ولی چنانچه

بعد ذکر خواهد شد حفريات ديگر معلوم شد متر از اين تمدن
نيز وجود داشته است .
اين بود مختصري از اين دوره .

قطعه و سفالي هالقص که از و شيدست ۲ مده (۳۵۰۰ پيش از ميلاد)
نوزه از ن پلستان

تا مير فقط در شوش نفع در ت کون
De Morgan و cquenem لائی شده بود . شهر شوش
از نقطه نظر جغرافيايی در بين النهرين واقع شد و در حقيقت حد فاصل
بين جلگه وفلات ايران ميباشد و چنانچه از کاوشهای متعدد معلوم ميشود
تمدن آن نيز مخلوطی از تمدن ايران و بين النهرين است .

در سالهای اخير کاوشهای متعددی در ايران بعمل که
ما فقط بذکر کاوش کنندگان و محل کاوش اکتفا ميکنيم

- ۱- بندير بوشهر M. Pezard ۲- تخت جمشيد E. Herzfeld
- ۳- ۴- تپه حصار نزديك R. Ghirsh

۵- نورثك تپه نزدیک گرگان F. S. ... - شاه تپه بزرگ
J. ... Arr ... کاوشها M. E. Schmidt

در لرسه ان و تحقیقات Stein 1 و 2 در جنوب شرقی ایران بطرفی که ر این کارها دست آمده اند، دانه های کهنه تراز تمدن شوش میا در حقیقت میتوان آنها را به تمدن مزبور محسوب نمود.

م. لک. هم در ستجوی مبدا
و. م. تحقیق راجع بظروف

۱- اغلب کاوش‌ها در زمین‌هایی بعمل آمده که طبقه زمین

۱. بیای غربی دار. بینیم خارج از آسیای غربی چه
۲. داریم ولی قبل از شروع به گفتگو در خصوص اطلاعات مزبور

يك واقعه مهمی است . رضه یاد آوری شود .
در نتیجه تحولات ...

موضوع: بررسی رابطه بین تاب‌آوری و کیفیت زندگی در بیماران مبتلای به دیابت نوع ۲

همه ما خود مسلط شده ایم. گانه خودی
ما

رخ - درختان و گیاهان
نوح - حضرت نوح علیہ السلام

که از ابی مایه ... یه ... پادشاه
شهر از ... د ... مطه تأثیر

روحیه - او عارض شده
بود شاه مزبور - سر - مینود، پس

از گذشتن از مخاطر متعدد و خوردن بمردان شایسته بقبوب و باغی
 بر از جواهر بالاخره خود را در ... ط ... مانده بود
 مییابد و از ... با ... حضرت نوح ... شده میشود .

قاری سفلی باقیه
 موزه

... pishim ...
 گرفته بودند که انسان ... ولی ...
 عقل به يك بوته نی ... نهارا میگوید ... طلب تدرار
 میشود تا بگوش Outnapishtim میرسد و او ... اشتی بزرگی
 بسازد و با خانواده ، خود و حیوانات در آن ... ساعتی که توسط
 خدای hamash ... انواع خورشید برای ... لوفان معین شده بود
 فرا میرسد . باران شروع شده و طوفان سختی حادث ... Adad ...
 رعد و برق آسمان را پر از غرش مینماید . فرشتگان ...
 حاضر میشود ... Outnap ... باشتاب خود را بک ...

بقدری است که ترس آن بر خود ارباب انواع نیز مستولی میشود و آنها
مجبور میشوند که با آسمان هفتم فرار کنند. Ishtar رب النوع عشق و مادر
انسان که تا اندازه در این حادثه مشغول داشت بخیال شکوه میگوید آیا
فرزندان من بایستی مانند ... می باشند ...
Outnapishtim بیان مینماید و ترستی از آن از کتابخانه آشور بانیپال
استفاده شده است شرح میدهد ... من بدریا نظر مینمودم همه جا خاموش
بود و تمام مخلوق تبدیل ... بودند. پنجره ... نمودم روشنائی به
صورت تمام ...
Ni ...
رسید و جلوتر نرفت پس از هفت روز من کیوتری از آسشتی رفته و رها
نمودم مدتی پرواز نمود و برگشت بعد پرستویی آزاد نمودم چون جایی
برای نشستن نداشت او هم برگشت کلاغی پرواز دادم از نظر دور شد
خشک شدن آبها را دید مشغول خوردن غلطیدن و جولان در گل ولای
و صدا نمودن شده مراجعت نمود. بهر سو کلاغی رها نمودم پاس نعمت
خدایان در قله کوه حیوانی آما نمودم بوی گوی ... بمشام آنان رسید
و مانند مگس دور قربانی کرد. دنده ... قصه شیهه باین در توراۃ نقل
شده است.

از طرفی در نتیجه کاوشهایی که در خرابه های our در عراق
عرب شده است آثار طوفان بشکل رسوباتیکه که توسط شطها بر جای
مانده است مشاهده میشود. در این محل از بالا ... اولین طبقه ظروف
...
شده ... تمدن ... طبقه بعدی
از ...
از زنده ...
تشکیل ... سابقاً در این

سرزمین اتفاق افتاده است. در ر ... است میآید که از
 نظر صنعتی ترقی ... است که در
 داده است بلکه ... پیش
 آمده چنانچه شرح داده شد. ... تلف در
 چندین ... روی ... ها در يك
 موقع با ...
 در شهر ...
 دانست ...
 بنی اسرائیل تحت ریاست ... بطریق ...

دسته خنجر از استخوان بشکل انسانی که دست بسته ایستاده
 تیه سیلک نزدیک گلشان (در حدود ۱۵۰۰ پیش از میلاد) موزه ایران باستان
 نموده اند. این بود طرز حکایت قصه توسط بنی اسرائیل که خود آنها نیز از
 بابلیها نقل قول نموده بودند و قدمت آن به حدود سه هزار و پانصد
 قبل از میلاد میرسد. تقریباً سه هزار و پانصد سال قبل از میلاد
 جماعت تاجری بوده است که از ... هاجرت نمودند.

لیل که در خرابه‌های شهر مزبور مهربی کشف شده است که درین النهرین
 ه سبک مهرهای شهر Daro - یکی از شهرهای هندوستان
 برپا است حک شده است.

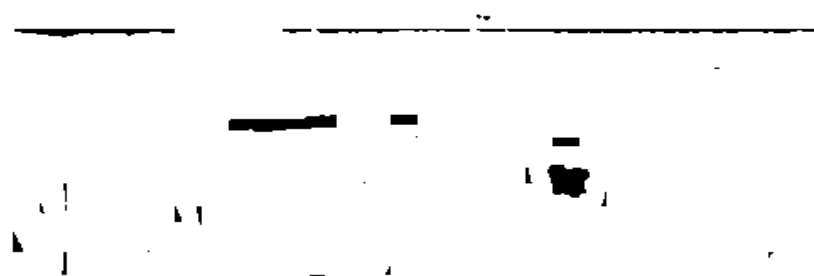
شاید این تجار علاوه بر این که در و مروالام را به هندوستان
 رده‌اند رو ایانی نیز همراه داشته باشند که قصه طوفان نوح
 بعدها توسط آنها به آریائیها انتقال یافته باشد.

در افسانه مانو نیز از این نژادها یاد شده است که در
 مانو از طریق یو سید در این راه آمده و به یو سید یاد
 شده است که در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 برین تمدن برین ظاهر شده و در این راه بوده و در این راه

از این راه گفته شده است که در این راه بوده و در این راه
 آسیای غربی جستجو نمودند باید به یو سید که چه طرف مطالعات خود
 را شروع کنیم؟ راجع به قسمت فریاد زیادی شده است ولی ثبوت
 این فرضیات مشکل است. در این راه بوده و در این راه
 و شاید از این راه آمده است که در این راه بوده و در این راه
 در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه

بعلاوه از این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 تجارت در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 (س) در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 بایستی از این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 بنظر می‌آید که در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 متعلق باز می‌آید به این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 و مرک بود و در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 آن دنیائی نامی در این راه بوده و در این راه بوده و در این راه
 Anguste

مزیسته میگوید مصریان منازل این دنیا را در آن روز و قبرهای
خود را دائمی تصور مینمودند. بهت کشف این منازل کم
اهمیت مصریان در آن زمان و اهمیت مصر از طرف
دیگر میباشد.

ظرف سفالی بانداش تخت (۲۵۰۰ پیش از میلاد)
موزه ایرا

در آن زمان هر کدام از اجتماعات بشر بسته به آداب و رسوم مذهبی
خود طرز مخصوصی برای دفن مردگان داشتند و هر وقت تغییر کلی در این
عقاید پیدا میشد بعلت هجروم اجنبیان بوده است که عقاید خود را بزور
اسلحه تحمیل کرده اند. در قبرهای عصر حجر جدید یعنی قبل از حادثه طوفان
در ایران مرده ها را به پشت میخوابانیدند بعدها در موقع پیدایش مس بدن
آنها را مثل بچه که در رحم مادر است جمع مینمودند این تغییر عادت را
نباید چندان بی اهمیت دانست و از آن میتوان فهمید که تحول مزبور در
نتیجه هجروم قوم جدیدی است که همین فلز را در زندگانی خود به
برده اند.

با این شرح معلوم شد که از روی عادات مذهبی میتوان اطلاعاتی راجع به تمدن و مبداء آن در ایران بدست آورد در این خصوص تحقیقات زیادی شده و مخصوصاً عادات اقوام مزبور را با رسوم چین در شرق و سیه در غرب و از طرفی باین النهرین در جنوب مقایسه نموده اند و بطور خلاصه در نتیجه میتوان دریافت که شاید اولین اقوامی که بایران آمده اند از سیری مهاجرت نموده باشند و سیری سرزمینی است که بین تمام نقاط مزبور واقع است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نظریه‌های
(در حدود ۵۰۰ سال پیش)
طرز زندگی مردم آن
بوضعیت زمین شناسی عصر
در این عصر بین النهرین
بسنکی نامی

وجود نداشته و خلیج فارس تا ناحیه موصل وسعت داشته است. بعد ها جریان آنها از کوههای ارمنستان مواد رسوبی را که در آنجا و بتدریج دریا را مملو ساخته و بدین ترتیب جلگه بین النهرین را امروز هم این کوه ها بتدریج شست شده و دریا را پرمیکنند و روزی خواهد رسید که خلیج

ظرف سفالی با نقش - تپه سیلک نزدیک کاشان
(در حدود ۳۵۰۰ پیش از میلاد)
موزه ایران باستان

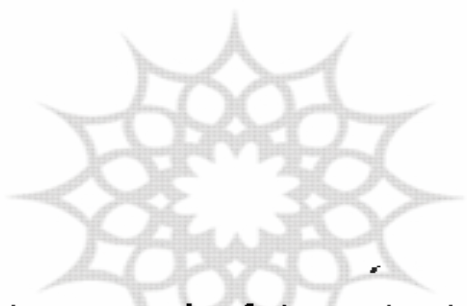
فارس بکلی از بین خواهد رفت. از طرفی بر حسب گفته های De Morgan قلات ایران از يك طبقه ضخیم یخ پوشیده بوده است چنانچه ناحیه اورال تا اسکاندیناوی نیز بهمین ترتیب بود. در عقب این دیوار بزرگ یخ عبور نکردنی گرومی میزیستند که از شدت سرما فرسوده شده بودند.

از اینکه هوا تغییر نمود و بر آنها ذوب شدند راه برای آنها باز میشود و دسته
دسته بطرف آسیای غربی مهاجرت مینمایند. تصور میرود دسته ای از اولین
مهاجرینی که Asianique نامیده میشوند وارد مصر شده و دسته دیگر در
جزیره کرت مسکن گزیده و در این نواحی پرت و دور افتاده عناصر تمدن
مخصوصی را به همراه آورده باشند.

طرف سفالی با نقاشی - تپه سیلک نزدیک کاشان
موزه ایران باستان

مهاجرین مزبور در الام و هند باطوایف سیاه پوست برخورد نموده
را با ر ب مینمایند و همین قبیله هستند که فلز را کشف نموده و کهنه
ترین تمدن را در ایران ایجاد کرده اند. Sumeriens سومری
از همان نواحی مهاجرت نموده و پس از این در شمال دریای سیاه و
قفقاز آثاری از خود باقی گذاشتند در آنجا که قسمت عمده آن
تا آن زمان توسط رسوبات تشکیل بود برقرار است. سندواین دسته نیز از
نژاد Asianique میباشد. بعداً در این نواحی بانژاد سامی که از سوریه

آمده بودند مخلوط میشوند. اغلب تمدنهای بزرگ توسط سومریها شروع شده است، زیرا مردمان صنعتگر و مخترعی بودند. مخصوصاً در طرح تصاویر حیوانات خیلی ماهر بوده و آنها راشیبه و حقیقی میساختند.

ظرف سفالی بالقش-شوش (۳۵۰۰ پیش از میلاد)
موزه ایران باستان

در معدزی گنبد و طاقهای قوسی اختراع نموده و همچنین در ساختمانهای ستون بکار بردند. رقص و موسیقی را دوست میداشتند و اسبابهای سیمی و بادی رطل و دهل میزدند. دایره را به ۳۶۰ درجه و روز را به ۲۴ ساعت تقسیم نمودند و از همه مهمتر اینکه خط میخی را اختراع کردند. تمدن سومری خیلی قدیمی بوده و ما فقط از ۳۴۰۰ سال قبل از میلاد آن را در آسیای غربی میشناسیم. در سومر قدیم زنها اقتدار کاملی داشتند و در امور سیاسی حقوق آنها با مردان مساوی بود و حتی میتوانند دوشوهر داشته باشند. تقریباً در سه هزار سال قبل از میلاد آریائیها که شاید از

همان تژاد بوده اند از فلات ایران عبور نموده واسم خود را نیز باین سرزمین دادند چون ایران بمعنای مسکن آریائیه است.

مادها، پارسیان، باختریها و سفیدیها در این کشور مسکن میکنند و طوائف دیگر برای فتح هندوستان رفته و Dravidiens ها را که مخلوط با تژاد Arianique شده بودند فرمانبردار خویش میسازند.

در قسمت غربی دسته طوائفی آریائی تژاد بتدریج به بین النهرین هجوم میآورند. قبلا با groutis ها که طوائف وحشی بوده و در کوههای Zagros (رشته جبال غربی ایران) میزیستند مخلوط شده و سلطنت سامی آگادیهارا از بین میبرند. بعد سلطنت Mitani را تشکیل داده و آشور را نیز تحت تسلط خود در آورده و بالاخره با اسم Kassite در مدت شش قرن در بابل حکمفرمایی میکنند.

در این موقع طوائف آریائی دیگر یعنی Scythes ها که در جلگه های روسیه مسکن داشتند بزراعت پرداخته و یا زندگی صحرائ نشینی اختیار مینمایند. آریائیه تمدن مادی پیشینیان خود را اختیار نمودند ولی آنها دارای خصائل اخلاقی نیک و پاکی بودند که نمونه آن در دین و آئین آنان بخوبی هریداست. آنها خود را آریا یعنی نجیب می نامیدند در حقیقت با کردار نیک و مردانگی که داشتند این اسم برای آنها بی تناسب نیست آریائیه فاتحینی بودند که در نتیجه تأثیر محیط جدید تغییراتی در روحیه آنها پیدا شد. چنانچه در موقعیکه آریائیهای ایران برای فتح دنیا اقدام نموده از سند Indus تا ادانوب و Cyrenaique را تحت اختیار خود در میآوردند: آریائیهای هند بعلت آب و هوای مخصوص آن سرزمین از جهانگیری دست برداشتند و قوت روحانی را برای تسلط بر نفس و آزادی روح بکار بردند.

هجوم طوائف مختلف فقط از راه ایران نبوده است و بلکه دسته از نه پس از پیمودن سواحل دریای سیاه از بسفر گذشته و تشکیل

عنصر مهم سلطنت Hittite را میدهند که در تورات این طایفه معروف به Hettees میاشد .

بعقیده علماء امروزه قباثل هند و اروپائی بوده اند ولی هم مثل تمام نژاد های بشر خالص نیست . هر چند ادا ها و آداب و زبانى و بعضى عقاید دین با هم شريك مى باشند . اینها متشکله آنها مختلف است همین دلیل است که در تورات و کتب دیگر نامهای بسیارى مشاهده میشود . اینها را در جمیع کتب و در جغرافیه و تاریخ و طب و صنایع و طبقات و موضوع را ثبت مینمایند .

هجوم طوائف و سرحد ها را با ساد و ملایمت و بدون جنك وجدال نبوده است و قباثل بر حرص و هرجا تولید رحمت نموده و ساکنان را رانده مجبور به مهاجرت مینمودند اینها از به خودی خود مهاجران و آوردند و از دری همین است که اینها را سده اند .

